

Programma Slavernijverleden - Nieuwsbrief 10

30 augustus 2024

Beld: ©NP/Hollandse Hoogte/ Robin Utrecht

Voorwoord

Op 1 juli herdachten we de afschaffing van de slavernij tijdens de Nationale Herdenking in het Oosterpark en het Keti Koti Festival op het Museumplein. Dit jaar was het 151/161 jaar geleden. Tien leden van het kabinet Rutte IV, inclusief demissionair premier Mark Rutte, waren die middag aanwezig bij de herdenking. Demissionair Minister Dijkgraaf (OCW) sprak namens het kabinet en zei onder andere: “De weg naar de toekomst is lang en vol obstakels, maar onze stappen zijn onomkeerbaar, net als onze excuses. Ze hebben de werkelijkheid veranderd. We zijn een belangrijke drempel over gegaan.”

Met de aanwezigheid van deze delegatie benadrukte het kabinet het belang van de Nationale Herdenking. Ook in andere delen van het land werden herdenkingen gehouden, waarbij leden van het kabinet aanwezig waren.

De dag na deze herdenkingen werd het kabinet Schoof in Nederland officieel beëdigd. Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Judith Uitermark, is in het nieuwe kabinet verantwoordelijk voor de opvolging van de excuses voor het slavernijverleden. Kort na haar beëdiging bezocht ze de pop-up tentoonstelling ‘Verzet tegen slavernij’ in het Verzetsmuseum in Amsterdam, om zich goed in te lezen in dit belangrijke onderwerp.

Tijdens het debat over de regeringsverklaring bevestigde premier Dick Schoof dat er binnen het nieuwe kabinet politieke steun is voor het thema slavernijverleden. De woorden van de koning bij de excuses blijven staan, en Schoof hoopt volgend jaar ook bij Keti Koti aanwezig te zijn.

Naast de politieke ontwikkelingen is er de afgelopen zomer hard doorgewerkt aan de oprichting van het Herdenkingscomité Slavernijverleden, de uitvoering van de subsidieregeling voor maatschappelijke initiatieven, een brede maatschappelijke dialoog en een leernetwerk voor gemeenten. In deze nieuwsbrief informeren we u graag over de voortgang.

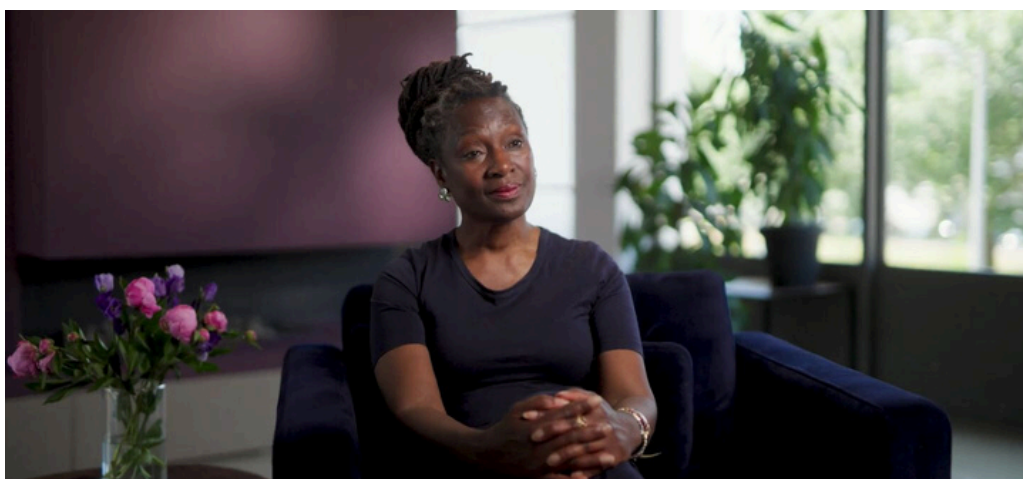
Fotocredits: Isaac Owusu

Herdenkingscomité Slavernijverleden

De ministerraad heeft 14 juni jl. besloten Astrid Elburg te benoemen als voorzitter van het Herdenkingscomité Slavernijverleden, dat nog in oprichting is. In de vorige nieuwsbrief stelde zij zich aan u voor. Het Comité zal uit maximaal 10 leden bestaan. De (ei)landen en het NiNsee (Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis) mogen elk één lid aandragen voor het comité. In september zullen deze overige leden van het Herdenkingscomité worden voorgedragen en door de ministerraad benoemd. In een volgende nieuwsbrief zullen ook zij zich aan u voorstellen. Daarnaast mag Suriname een lid aandragen als Suriname dat wenst en zal er nog een lid worden benoemd zonder directe link met het trans-Atlantisch slavernijverleden, die de bredere samenleving in het Koninkrijk vertegenwoordigt en zich wil inzetten voor de doelen van het Comité.

Het Herdenkingscomité heeft als opdracht om de herdenking van het trans-Atlantisch slavernijverleden te organiseren, de bewustwording en kennis hierover in de samenleving te vergroten. De volledige opdracht van het Herdenkingscomité kunt u in deze voortgangsbrief die verstuurd is aan de Tweede Kamer terugvinden

Het NiNsee werkt al jaren aan de erkenning van het slavernijverleden en speelt een belangrijke rol bij de jaarlijkse herdenking op 1 juli in het Oosterpark. Hun kennis, ervaring en netwerk zijn van groot belang voor het nieuwe herdenkingscomité. Daarom zal het NiNsee in 2025, 2026 en 2027 de nationale herdenking op 1 juli in Europees Nederland organiseren, onder verantwoordelijkheid van het Herdenkingscomité.

Subsidieregeling maatschappelijke initiatieven

Op 1 juli jl. is de regeling voor maatschappelijke initiatieven gepubliceerd in de Staatscourant. De regeling is bedoeld voor grassroots organisaties en organisaties vanuit de betrokken gemeenschappen die zich inzetten voor de erkenning en herdenking van het trans-Atlantisch slavernijverleden, kennis en bewustwording daarover en het verwerken van de doorwerking. Op dit moment werken we aan de uitvoering van de regeling, denk daarbij aan het aanvraagproces, het verwerken van alle aanvragen, het inrichten van de onafhankelijke beoordelingscommissie en de begeleiding bij de aanvragen.

Het streven is om op 1 april 2025 de eerste aanvraagronde open voor zowel Europees Nederland als het Caribisch deel van het Koninkrijk te openen. De regelingen zijn eenvoudig aan te vragen, zodat iedereen vanuit de betrokken gemeenschappen die geïnteresseerd is, mee kan doen. Om iedereen goed te informeren, worden er in februari 2025 een aantal bijeenkomsten georganiseerd in verschillende steden, en er komt ook een online webinar. De uitnodigingen voor deze bijeenkomsten, zowel online als fysiek, zullen op tijd worden verstuurd, onder andere via deze nieuwsbrief.

Naamswijzigingen

Sinds de regeling voor naamswijziging op 1 juli van dit jaar is gestart, zijn er 38 aanvragen binnengekomen. De regeling is bedoeld voor volwassenen die afstammen van tot slaaf gemaakten en hun achternaam willen veranderen. Er zijn verschillende mogelijkheden voor het kiezen van een nieuwe achternaam:

- Letters omdraaien in de huidige achternaam.
- Een voor- of achtervoegsel toevoegen of verwijderen.
- De naam van een andere ouder of voorouder kiezen.
- Een volledig nieuwe achternaam kiezen die nog niet in Nederland voorkomt.

In het informatieblad kunt u de volledige procedure en voorwaarden voor naamswijziging lezen.

Gesprek over het slavernijverleden

Vanaf juni reist de gespreksstarter 'Wie zijn wij?' het land door. Van Terschelling, Groningen, Almere, Den Bosch, Deventer, Amsterdam, Utrecht tot Venlo. Grote foto's van mensen die op een of andere manier verbonden zijn met het slavernijverleden, zoals Anton de Kom, Jan Pieterszoon Coen, Edgar Davids, Typhoon en koning Willem-Alexander, moeten gesprekken over dit onderwerp op gang brengen. Een moderator vanuit de betrokken gemeenschappen is aanwezig om ervoor te zorgen dat de gesprekken op een veilige en respectvolle manier verlopen.

De reacties zijn over het algemeen positief. Er ontstaan mooie en respectvolle gesprekken, zelfs met mensen die in eerste instantie negatief over het onderwerp dachten. Uit een tussentijdse meting blijkt dat 54% van de deelnemers vóór het gesprek maar een beetje kennis had van het slavernijverleden, en 40% had een redelijke kennis. Na afloop zegt 38% dat ze nu zeker meer besef hebben van de invloed van het slavernijverleden op het leven van mensen vandaag. 53% heeft een beetje meer besef gekregen, en slechts 8% heeft nauwelijks extra besef gekregen door het gesprek.

Het nadenken over de vragen in het spel heeft het meest bijgedragen aan het vergroten van de kennis (56%), gevolgd door de feiten en verhalen over de personen op de foto's (35%).

De komende tijd gaat de gespreksstarter nog naar Delft, Lelystad, Vlissingen, Breda en Arnhem. De precieze data vindt u op www.gesprekslavernijverleden.nl.

Speciaal Gezant Buitenlandse Zaken

De afgelopen tijd heeft de door het ministerie van Buitenlandse Zaken aangestelde Speciaal Gezant Slavernijverleden haar werk in Suriname voortgezet, in samenwerking met de Nederlandse ambassade in Paramaribo. In juli 2024 reisde ze voor de zevende keer naar Suriname. Samen met de Nederlandse ambassadeur woonde ze op 1 juli de 'Dag der Vrijheden' bij in Paramaribo en legden ze samen een krans bij het Kwakoe-monument. Tijdens haar bezoek sprak ze met Silvano Tjong-Ahin, de coördinator slavernijverleden die door de Surinaamse regering is aangesteld, en ontmoette ze veel nazaten en andere betrokkenen, waaronder vertegenwoordigers van de inheemse en marrongemeenschappen in Suriname.

In een kamerbrief van 22 april 2024 was al aangekondigd dat het mandaat van de Speciaal Gezant Slavernijverleden verlengd was voor het Herdenkingsjaar. Met het einde van het Herdenkingsjaar is ook haar mandaat nu afgelopen. De dialoog met Suriname over de opvolging van de excuses wordt voortgezet door de Nederlandse ambassade in Paramaribo en het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Leernetwerk

Als onderdeel van de kabinetsplannen om de excuses voor het slavernijverleden op te volgen, wordt een Leernetwerk Doorwerking Slavernijverleden voor gemeentes opgericht. Dit Leernetwerk, opgezet door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en uitgevoerd door Radar Advies, biedt gemeentes de kans om samen te werken aan het herkennen, erkennen en herdenken van het slavernijverleden op lokaal niveau. Gedurende één jaar zullen deelnemende gemeentes in 8 themabijeenkomsten kennis uitwisselen en leren van elkaar en van experts die de bijeenkomsten inhoudelijk begeleiden. Het Leernetwerk levert praktische kennisproducten op die gemeentes direct kunnen gebruiken. Op 5 september start het Leernetwerk met een introductiebijeenkomst.

Evaluatiebijeenkomst VN Decenium

Op 23 december 2013 heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties [resolutie 68/237](#) aangenomen, waarmee een Decennium voor Mensen van Afrikaanse Afkomst werd uitgeroepen. In 2024, tien jaar later, loopt dit VN-Decennium af, en wordt de Nederlandse bijdrage geëvalueerd. Ter gelegenheid hiervan organiseert het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een evaluerende rondetafelbijeenkomst.

Tijdens deze middag blikken we terug op de afgelopen 10 jaar: het proces, de verwachtingen en de lessen die we hebben geleerd. We bespreken de resultaten op het gebied van de strijd tegen anti-zwart racisme, de emancipatie van Afro-Nederlandse gemeenschappen en gerelateerde thema's. Ook kijken we naar de uitdagingen die nog voor ons liggen. Uw inbreng tijdens de bijeenkomst wordt meegenomen in de evaluatie van de Nederlandse bijdrage aan het VN-Decennium.

Als u zich nog niet heeft aangemeld, kunt u dat via [deze link](#) doen. Kent u iemand in uw netwerk die direct betrokken is bij dit thema of in het verleden actief is geweest in een van de projecten, dan kunt u deze uitnodiging doorsturen. Vanwege de beperkte ruimte vragen we u om de uitnodiging aan maximaal één andere persoon door te sturen. De inschrijving voor de bijeenkomst gebeurt op basis van volgorde van aanmelding.

Source: United Nations

Onderzoek naar doorwerking gezondheid en gezondheidszorg

Dit najaar begint het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een onderzoek om beter te begrijpen hoe het slavernijverleden invloed heeft op de gezondheid van nazaten van tot slaaf gemaakten en op de gezondheidszorg. Dit kan bijvoorbeeld invloed hebben op de mentale gezondheid van nazaten (zoals intergenerationeel trauma), hun fysieke gezondheid (zoals een verhoogd risico op diabetes type 2 en hart- en vaatziekten), en op de Nederlandse gezondheidszorg (zoals medische richtlijnen, behandelmethodes, en lesmateriaal voor medische opleidingen).

Het onderzoek zal bestaande kennis verzamelen en veldonderzoek doen. Het doel is om beleidsaanbevelingen en handelingsperspectieven te ontwikkelen voor zorginstellingen en medische opleidingen.

Tot slot

Zijn er onderwerpen die u graag terugleest in deze nieuwsbrief of wilt u met ons in gesprek? Dan horen wij dat graag. U kunt ons benaderen via: PostbusProgrammaSlavernijverleden@minbzk.nl